

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

4 noiembrie 2013

F.P.L nr. 293

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

Deputații în Parlament,

Mihai Ghimpu

Gheorghe Brega

Corina Fusu

Valeriu Munteanu

Boris Vieru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
INTRARE NR. 49a
04 11 2013

I – AUTORII SESIZĂRII

Deputații în Parlamentul Republicii Moldova

Mihai Ghimpu

Gheorghe Brega

Corina Fusu

Valeriu Munteanu

Boris Vieru

Adresa: bd. Ștefan cel Mare 105

Telefon: 022 26-84-04

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității pct. 123 și 124 din anexa nr. 2 la Hotărîrea Guvernului nr. 945 din 20.08.2007 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

III – CADRUL NORMATIV PERTINENT

CONSTITUȚIA

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 59

Protecția mediului înconjurător și ocrotirea monumentelor

Protecția mediului înconjurător, conservarea și ocrotirea monumentelor istorice și culturale constituie o obligație a fiecărui cetățean.

Articolul 127

Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06.2002

Articolul 296

Bunurile domeniului public și bunurile domeniului privat

(2) Din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale fac parte bunurile determinate de lege, precum și bunurile care, prin natura lor, sînt de uz sau de interes public. Interesul public implică afectarea bunului la un serviciu public sau la orice activitate care satisface nevoile colectivității fără a presupune accesul nemijlocit al acesteia la utilizarea bunului conform destinației menționate.

(3) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(4) **Bunurile domeniului public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.** Dreptul de proprietate asupra acestor bunuri nu se stinge prin neuz și nu poate fi dobîndit de terți prin uzucapiune.

Lege privind administrarea și deetatizarea proprietății publice nr. 121-XVI din 04.05.2007

Articolul 2.

Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

proprietate publică – totalitate a bunurilor domeniului public și a bunurilor domeniului privat ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale, inclusiv ale unității teritoriale autonome Găgăuzia;

bunuri ale domeniului public al statului – totalitate a bunurilor mobile și imobile destinate satisfacerii intereselor generale ale statului;

Articolul 10

Regimul juridic al bunurilor proprietate public

(1) Bunurile domeniului public fac obiectul exclusiv al proprietății publice. Circuitul civil al acestor bunuri este interzis, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) **Bunurile domeniului public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile, în particular:**

a) nu pot fi înstrăinate, nici prin privatizare sau depunere în capitalul social al unei persoane juridice;

b) nu se pot constitui obiect al gajului sau al unei alte garanții reale;

c) nu pot fi supuse urmăririi silite, nici chiar în cazul insolvabilității persoanei juridice care le gestionează;

- d) dreptul de proprietate asupra lor nu se stinge prin neuz;
- e) nu pot fi dobândite de persoane fizice sau juridice prin uzucapiune.

(3) Bunurile domeniului public pot fi gestionate de autoritățile administrației publice centrale și locale, de instituțiile publice, de întreprinderile de stat /municipale și, în cazurile prevăzute expres de lege, de societățile comerciale.

(4) Bunurile domeniului public pot fi folosite numai la destinație și nu pot fi transmise în comodat persoanelor fizice sau persoanelor juridice cu capital privat.

(5) Asupra bunurilor domeniului public se poate constitui servitute numai în cazurile în care această grevare este compatibilă cu uzul sau cu interesul public căruia bunurile îi sînt destinate.

(6) Actele juridice privind înstrăinarea sau dobîndirea, în folosul persoanelor fizice sau al persoanelor juridice cu capital privat, a bunurilor domeniului public, inclusiv prin privatizare, precum și actele juridice privind darea acestor bunuri în comodat persoanelor indicate sînt lovite de nulitate absolută.

Articolul 11

Înregistrarea și evidența bunurilor domeniului public

(1) La înregistrarea de stat a bunurilor imobile și a altor bunuri proprietate publică în cadastrul bunurilor imobile sau în alt registru de stat, se indică domeniul proprietății publice la care se raportează bunul înregistrat.

Articolul 13

Bunurile nepasibile de privatizare

(1) Din bunurile nepasibile de privatizare fac parte bunurile domeniului public, patrimoniul persoanelor juridice de drept public, precum și:

a) obiectivele care asigură capacitatea de apărare și securitatea statului, ordinea publică;

b) obiectivele care fac parte din patrimoniul cultural național, înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, cu excepția celor stabilite de lege;

Lege privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993

Articolul 1

(1) Monumente sînt obiecte sau ansambluri de obiecte cu valoare istorică, artistică sau științifică, care reprezintă mărturii ale evoluției civilizațiilor de pe teritoriul republicii, precum și ale dezvoltării spirituale, politice, economice și sociale, și care sînt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (denumit în cele ce urmează *Registrul monumentelor*).

(2) Toate monumentele situate pe teritoriul Republicii Moldova fac parte din patrimoniul ei cultural și natural se află sub protecția statului.

Articolul 7

(1) Condiția exercitării dreptului de proprietate asupra monumentelor, inclusiv restricțiile stabilite prin prezenta lege, sînt obligatorii și se extind asupra tuturor subiecților dreptului de proprietate, indiferent de tipul de proprietate și de titlul juridic al deținătorului.

(2) Dreptul de a dispune de monumente de stat sub formă de bunuri imobile este exercitat de Parlament, de consiliile raionale, municipale, orășenești și comunale.

Legea culturii nr. 413 din 27.05.1999

Articolul 17

Patrimoniul cultural național

(1) Patrimoniul cultural național este stabilit de Guvern de comun acord cu Parlamentul și are un regim special de păstrare, conservare și folosire în corespundere cu legislația.

(2) Împuternicirile privind întreținerea, utilizarea și amplasarea obiectelor și obiectivelor cu o valoare deosebită ale patrimoniului cultural național sînt stabilite, la propunerea Guvernului, de către Parlament, în baza avizelor comisiilor independente de experți, ținîndu-se cont de interesele integrității colecțiilor constituite istoricește, condițiile lor de păstrare și posibilitățile de acces la ele.

(3) Integritatea fondurilor din muzee, arhive, biblioteci și cinemateci, a colecțiilor fotografice și a altor fonduri similare, păstrarea, funcționarea și dezvoltarea lor sînt asigurate de către stat.

(4) **Privatizarea obiectelor și obiectivelor care alcătuiesc patrimoniul cultural național este interzisă.**

Hotărîrile Parlamentului pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor nr. 1531 din 22.06.1993

Articolul 2

Se aprobă Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (se anexează).

Aprobat

prin Hotărîrea Parlamentului
nr.1531-XII din 22 iunie 1993

REGISTRUL
monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat
MUNICIPIUL CHIȘINĂU

240.	Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.163	Complexul de cădiri ale spitalului de boli infecțioase, fondat de medicul Toma Ciorbă	1886-1932	Ist. Arhit.	N
------	--------------------------------------	---	-----------	-------------	---

Hotărîrea Guvernului nr. 945 din 20.08.2007 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului
nr.945 din 20 august 2007

LISTA
bunurilor proprietate de stat supuse privatizării

123.	Complex de bunuri imobile, cu teren aferent - 2,8465 ha	mun.Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfînt, nr.190
124.	Complex de bunuri imobile, cu teren aferent - 2,0485 ha	mun.Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfînt, nr.163

IV- PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTE DE RIGOARE

La 20.08.2007 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr. 945 din cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, în care Anexa nr. 2 prevede lista bunuri proprietatea statului supuse privatizării.

Punctele 123 și 124 din Anexa nr. 2 stabilesc că:

Complexul de bunuri imobile, cu teren aferent – 2,8465 ha de pe adresa mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, nr.190 și complexul de bunuri imobile, cu teren aferent – 2,0485 ha de pe adresa mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, nr.163 sunt supuse privatizării.

Din conciziunea denumirilor intenționat camuflate, desprindem că este vorba despre clădirile Spitalului Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă” și terenul aferent cu o suprafață de – 2, 0485 ha, precum și clădirile Spitalului Clinic de Traumatologie și Ortopedie și terenul aferent cu o suprafață de -2, 8465 ha, situate în centrul or. Chișinău.

Actualul Guvern, prin Hotărârea nr. 764 din 24.09.2013 a modificat Anexa nr. 2, dar a lăsat intacte punctele 123 și 124, prin ce a reconfirmat intenția de a privatiza aceste imobile, ceea ce nu a efectuat pînă la capăt fosta guvernare.

Instituțiile Medico-Sanitare Publice, Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie și Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă”, sunt spitale republicane care reprezintă pilonii de bază a sistemului național de ocrotire a sănătății în Republicii Moldova și au ca scop satisfacerea interesului general a statului, ocrotirea sănătății cetățenilor. Astfel, aceste instituții au statut de bunuri din domeniul public și includerea lor în lista bunurilor supuse privatizării este o încălcare directă a prevederilor Constituționale art. 59 și art. 127.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22.06.1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor se aprobă Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat. La punctul 240 din Registrul este prevăzut că „*Complexul de clădiri ale spitalului de boli infecțioase, fondat de medicul Toma Ciorbă*” mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare nr. 163 este monument ocrotit de stat.

Includerea complexului de clădiri a Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă” în Registrul, ca monument ocrotit de stat, acordă acestuia un statut special devenind, parte a patrimoniului cultural și istoric al Republicii Moldova.

Articolul 59 din Constituție statuează că: „*Protecția mediului înconjurător, conservarea și ocrotirea monumentelor istorice și culturale constituie o obligație a*

fiecărui cetățean". Deși operează cu noțiunea de cetățean, dispozițiile constituționale trebuie înțelese ca fiind adresate persoanelor fizice și juridice și în special statului.

Protecția din partea statului presupune acțiuni de întreținere, ocrotire a patrimoniului cultural și nici într-un caz înstrăinare a acestuia, prin scoaterea la privatizare.

Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993, la art. 1 alin. (2) stabilește: *„Toate monumentele situate pe teritoriul Republicii Moldova fac parte din patrimoniul ei cultural și natural se află sub protecția statului”*.

Conform art. 13. Legea nr. 121/2007 **din bunurile nepasibile de privatizare fac parte bunurile domeniului public precum și obiectivele care fac parte din patrimoniul cultural național**, înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, cu excepția celor stabilite de lege.

Legea culturii nr. 413 din 27.05.1999, la art. 17 alin. (4) *Privatizarea obiectelor și obiectivelor care alcătuiesc patrimoniul cultural național este interzisă*.

Astfel, pct. 124 din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 945 din 20.08.2007, încalcă direct prevederile art. 59 din Constituție. Statul are obligațiunea de a proteja, întreține patrimoniul cultural prin acordare acestuia unui statut special de monument ocrotit de stat. Prin Hotărârea Guvernului nr. 945/2007 nu numai că se încalcă imperativul ocrotirea și întreținerea monumentelor, ci monumentul se supune privatizării, pentru a fi cedat în proprietate privată, noul proprietar dispunând de patrimoniul național în baza interesului personal, ceea ce încalcă direct prevederile Constituționale.

Potrivit art. 127 alin. (3) din Constituție *„Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale”*. În alin. (4) al aceluiași articol sunt cuprinse prevederi referitoare la principalele categorii de bunuri care alcătuiesc obiectul dreptului de proprietate *„Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei*

economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice". Sintagma „*precum și alte bunuri stabilite de lege*” din art.127 alin. (4) face trimitere că și alte bunuri pot face obiectul proprietății publice.

Astfel, reglementările generale cu privire la proprietatea publică din Constituție au valoare de principii imperative, dezvoltate în diverse alte acte normative.

Conform art. 296 alin. (2) din Codul civil: „*Din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale fac parte bunurile determinate de lege, precum și bunurile care, prin natura lor, sînt de uz sau de interes public. Interesul public implică afectarea bunului la un serviciu public sau la orice activitate care satisface nevoile colectivității fără a presupune accesul nemijlocit al acesteia la utilizarea bunului conform destinației menționate*”.

Instituțiile Medico-Sanitare Publice supuse privatizării prin natura lor, sînt de uz, interes public și sunt implicate direct în activitate pentru satisfacerea nevoilor colectivității realizînd interesul general a statului pentru protecția sănătății populației.

Legea privind administrarea și deetatzarea proprietății publice nr. 121-XVI din 04.05.2007 la art. 2 definește noțiunea de *bunuri ale domeniului public al statului* ca totalitate a bunurilor mobile și imobile destinate satisfacerii intereselor generale ale statului.

Codul civil la art. 296 alin. (4), precum și art. 10 alin (1) din Legea nr.121/2007 statuează că: „*Bunurile domeniului public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile*”.

Caracterul inalienabil constă în aceea că bunurile care fac obiectul proprietății publice sunt scoase din circuitul civil general, adică nu pot fi înstrăinate pe cale voluntară prin acte *inter vivos* sau *mortis causa*.

Inalienabilitatea bunurilor proprietate publică impune nu numai interdicția înstrăinării lor, ci și imposibilitatea dobândirii acestora de către terți prin orice alt

mod, actele juridice încheiate cu încălcarea acestui principiu, sunt lovite de nulitate absolută.

Includerea în lista bunurilor supuse privatizării a Instituțiilor Medico-Sanitare Publice vizate, unice în Republica Moldova reprezintă o încălcare a Constituției, precum și a principiului *inalienabilității bunurilor domeniului public*. Potrivit art. 10 din Legea nr.121/2007, bunurile domeniului public nu pot fi înstrăinate, nici prin privatizare, deoarece, circuitul civil al acestor bunuri este interzis.

Astfel, includerea Instituțiilor Medico-Sanitare Publice în lista bunurilor supuse privatizării în Hotărîrea Guvernului nr. 945/2007, este neconstituțional fiindcă acestea sunt bunurile din domeniului public și nu pot face obiectul unor acte civile, deoarece, ele sunt scoase din circuitul civil.

Încălcarea normelor Constituționale precum și a altor acte normative privind inalienabilitatea bunurilor din domeniul privat atrag după sine consecințele prevăzute la art. 10 alin. (6) Legea nr.121/2007 *„Actele juridice privind înstrăinarea sau dobîndirea, în folosul persoanelor fizice sau al persoanelor juridice cu capital privat, a bunurilor domeniului public, inclusiv prin privatizare, precum și actele juridice privind darea acestor bunuri în comodat persoanelor indicate sînt lovite de nulitate absolută”*.

Hotărîrea Guvernului nr. 945/2007 nu conține prevederi care ar stabili soarta persoanelor angajate, persoanelor care sunt programate pentru intervenții chirurgicale pentru următorii 3-5 ani, cine va acorda serviciile acordate în prezent de Instituțiilor Medico-Sanitare Publice, unice în Republica Moldova. Prin faptul că nu este identificat alt sediu, forma de organizare sau lichidarea acestor instituții se încalcă art. 43 *„dreptul la muncă și la protecția muncii”* și art. 36 *„dreptul la ocrotirea sănătății”* din Constituție.

Astfel putem conchide că, aceste Instituții Medico-Sanitare Publice nu pot fi supuse privatizării, supunerea privatizării este neconstituțională din următoarele considerente:

1. Instituțiile fac parte din domeniul proprietății publice a statului și au caracter inalienabil neaflîndu-se în circuitul civil.

2. Instituția „Toma Ciorbă” face parte din patrimoniul cultural a Republicii Moldova și se află sub protecția statului.

În lumina enunțurilor expuse, punctăm faptul că pct. 123 și 124 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 945 din 20.08.2007 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice contravin: art. 7, art. 9, art.59, art. 127 din Constituție.

V – CERINȚELE AUTORILOR SESIZĂRII

1. Primirea și acceptarea spre examinare a sesizării.
2. Suspendarea pct. 123 și 124 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 945 din 20.08.2007 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice pe perioada examinării în fond a sesizării.
3. Exercițarea controlului constituționalității pct. 123 și 124 din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 945 din 20.08.2007 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte.